

Megjelenik minden csütörtökön. — Előfizetési ár: egész évre 4 frt, fél évre 2 frt, negyedévre 1 frt. — Hirdetések ára: 4 hasábos petitsor 8 kr. Az előfizetési pénzeket a Szent-István-Társulat igazgatóságához, a kéziratokat a lap szerkesztőségéhez (IV. Lövész-utca 13. sz.) kérjük küldeni.

Budapest, 1886.

6. szám.

Február 11.

Szegény lengyelek!

(F—y.) Azokat a lengyeleket értem itt, kik a porosz királyság keleti határán, Sziléziában és Pózenben laknak, s kiknek száma mintegy két millió. Mert ezeknek izent irtóháborút Bismarck herceg a múlt héten Berlinben a porosz országgyűlésen.

Sajátképen azon lengyelek kiutasításáról volt szó, kik nem porosz alattvalók, hanem Oroszországból és Galiciából vándorolnak be. Ezeket a porosz kormány minden humanismus lábbal tapodásával kérelhetlenül kiutasította. Kiutasította azért, mert a lengyel elem megerősödésében veszélyt lát Németországra nézve.

A kormány részéről tagadták, hogy a kiutasítás éle a katolikusok ellen van irányozva. Azonban a lengyel képviselők idézték a miniszteri rendeletet, amely meghagyja, hogy a kiutasítást nem kell a szakadár és protestáns oroszokra kiterjeszteni.

De ettől most eltekintünk. Elismerjük, hogy az államnak joga van bevándorlottakat kiutasítani, ha úgy tartja, hogy ily intézkedést államcéllok szükségessé tesznek. De a kiutasításnak oly tömegesen, oly barbár módon való eszközlése méltán olyanak bélyegezhető, minőnek a németek bélyegezték a francziák eljárását, kik 1870 ben 60,000 németet utasítottak ki Franciaországból: ez intézkedés akkor a németek szerint »barbárság«, »a népjoggyalázatos megsértése« volt.

És e barbár kiutasításnál Bismarck herceg még nem állapodik meg. A beszéd, melyet a múlt héten a parlamentben a lengyelek ellen tartott, nagyon emlékeztet a »censeo Carthaginem esse delendam«-ra. A lengyel parasztnak még valahogy megkegyelmez; de a lengyel nemességre a legnagyobb kiméletlen-

séggel kimondja a »pereat«-ot. Vádolta a lengyeleket, hogy miattuk sodortatott Németország culturharczba. A két millió lengyeltől nem fél; de abban látja Németországra a veszélyt, hogy a lengyeleket oly pártok veszik oltalomba, melyek a német államnak ellenségei. Szerinte növeszti a veszélyt az, hogy a németek nemzetiségök megóvására nem adnak sokat. Csakhogy ki nem mondotta a németekre alkalmazni szokott jelszót: »ubi bene, ibi patria.« Panaszkodik, hogy az elszázi németek elfrancziásodtak; az Amerikába vándorlottak dicsekesznek vele, hogy amerikaiak; Sziléziában és Pózenben is a leglelkesebb »polonizator«-ok német-eredetűek.

Föltétlenül szükségesnek tartja a lengyel elem kevesbítését. E célra kilátásba helyezi a lengyel birtok kisajátítását, úgy mint az államvasuti vonalak kiépítésére, új utcák nyitására földeket és házakat sajátít ki.

S erre már kész tervvel áll elő. Kimutatja, hogy Pózenben a lengyel nemesség birtoka mintegy 600,000 hectárra terjed. Egy hectár jövedelmét 15 márkra téven, az egész jövedelmet 3 millióra tehetni, ami 100 millió tallér három százaléka. Tehát 100 millióval az egész lengyel nemességet ki lehetne sajátítani.

Most még nem akar a kancellár annyira menni; de figyelembe ajánlja e lehetőséget. Addig is szerinte mennél nagyobb számmal a keleti tartományokban minél kedvezőbb föltételek mellett németeket kell telepíteni. Ha ezen telepek, amint reményli, életrevalók lesznek, a lengyel elemet mindinkább ki fogják szorítani.

Továbbá, az állam további intézkedése lesz, a lengyel hivatalnokokat és katonákat hazájuktól minél távolabb alkalmazni, a német katonaságot és tisztviselő-

ket pedig a lengyel részre áthelyezni, azon föltétel alatt, hogy lengyel családokból ne merjenek nőszülni. Természetes, hogy az iskolát egészen az állam szolgáltatába kell hajtani.

Mindezeket, miket itt röviden érintettünk, Bismarck herczeg bőven és indokolva elmondotta, mint oly intézkedéseket, melyeket a porosz kormány a lengyel elem elnyomására a közel jövőben alkalmazni szándékozik.

Ezen tervezett nyers erőszakot a porosz kormány mamelukjain kívül az összes pártok egyhangulag elítélték. De azzal Bismarck nem törődik. Kimondotta, hogy ő az országgyűlési többség akarata ellenére is el van határozva a hazát megmenteni.

A szegény lengyelek legőszintébb rokonszenvedőket bírnak, mint katolikusok és mint hazánk barátjai. Most várják a pücsi érsek kinevezését. Elképzeljük ennek nehéz helyzetét. Egyes hírlapi hangok emelkednek, hogy a porosz királyságban élő lengyelek vessék magukat Oroszország karjaiba. De nem tudnák, hogy miként bánt el a muszka az oroszországi lengyelekkel? Legjobb tanácsadójuk, ki a törvényes passiv ellenállást ajánlja nekik. Ez törté meg a germanizátor Bismarck hatalmát Magyarországon: az fogja a lengyel- és katolikus-gyűlölő Bismarck hatalmát megtörni a lengyelek közt.

Jégvirágok.

I.

Bús virági némakeblű télnak
Ablakomon elborulva nézlek.
Fáj szívem, ha jégvirágot látok,
Könyes szemmel tekintek én rátok.

Mért is nyitok hát e rideg télnen
Ugy sem vagytok boldogok itt — érzem!
Vagy talán nagy szenvedések átka
Kín, nyomor hozott e bús világra?!

De hallgattok, ajkátok lezárva
Elhagyottan éltek mint az árva;
Napsugár, fény nem mosolyg le rátok
Árnyban nyíló, néma jégvirágok.

II.

Jégvirágok szépek vagytok, szépek,
Mégis sírok, mikor rátok nézek.
Kis levéltek mintha tövis lenne:
Kín, sóhajlás ott fakad ki benne.

Ha a szívnek nincs már fényes álma,
Kinyitok a szenvedés nyomába.
Elmentek a tört kebellet sírba,
Örök nyomor van tirátok írva!

III.

Ablakomon jégvirágos rózsza
Mintha halvány köny peregne róla;
Mosoly helyett sorsa örök bánat,
Öröm helyén bús fájdalom támad.

Kis nefelejts oda borúl rája
Szenvedésben ő lesz majd a párja,
Tán könnyebb lesz nekik együtt élni
Ott, hol a szív már nem tud remélni?...

IV.

Árvácska lebull a czipruságra
Mint kis árva bús halotti ágyra.
Kikre so'sem mosolyg az ég arca,
Megtalálják e mosolygást — halva.

V.

Könyfakasztó néma jégvirágok
Hány sebzett szív néz remegve rátok,
Melynek minden-bimbó, minden levél
Fájdalomról, lemondásról beszél?

De ha bús köny mind eloszlik végre
S a szenvedő föltekint az égre,
Koszorúja akkor majd ti lesztek:
Rajtatok menny mosolygása reszket.

Lévay Mihály.

Nincs Isten.

— Beszély. —
(Folytatás.)

IV.

A munka, amelybe Juliska fogott, sokkal nehezebb vala, mintsem valaki hitte volna. Hans mester szive, kedélye, egész lelkülete elárulta azt az igazságot, hogy milyen nehéz a hitétől erőszakosan megrabolt embert a valláshoz visszavezetni: mily súlyos feladat a vallás vigasza nélkül enyhülést adni a fájó szívnek. Hans mester megtette azt, hogy elment a templomba, de nem azért, hogy ott multja szenvedései és keserű emlékei ellen gyógyszer, vigasztalást keressen, hanem csak azért, mert tudta, hogy ezzel Juliskának örömet okoz. A sors oly kemény ütésekkel bocsátott szívére, hogy nem vala csoda, ha sokáig elbénult, elfásult alattok. Imádkozni nem tudott, csak úgy állott ott közel a templom küszöbéhez, mint akit a szórakozás, lomha időöltés vezetett oda. Csak az jutott eszébe ilyenkor, hogy ő nagy haragban van azzal, akié ez a nagy épület, ama fényes oltár, akinek díszétet zengik az összegyűlt hívek. Elfásult lelke mintegy a megbántottat játszta Istennel szemben, s merev daczczal várta, mikor száll le fényes oltáráról az Isten, hogy őt megengesztelje. Rá a jelenlévő hívek buzgalma, áhítata nem hatott, csak annak emlékét elevenítette föl, hogy szülővárosában hajdan neki is volt külön helye a templomban, fényes réztábla volt a padba erősítve, azon volt a neve, — amint ez a német városokban szokás. Nagy becsület volt az egykor, — most már nem sokat ér. Hans mester tehát csak a küszöbön ácsorgott és hitte, hogy eleget tesz a kívánságnak. Várta, ha van valami hatalom még e világon, amely képes a lelkére hatást gyakorolni, az tolja előbbre-előbbre, egész az oltárig.

A templom küszöbén ült egy öreg, világtalan asszony. Ott ült emberemlékezet óta. A városban mindenki ismerte őt, csak Hans mester nem, — mert ő idegen jövevény volt. Hans mester sokszor elnézte az öreg asszonyt, amint kezei között olvasóját morzsolgató,

s néha, ha a szívéhez szóló ének fölzendült, szomju tekintetét az oltár felé fordítván, oly epedő, sóvár arczczal huzódott előre, mintha helyét akarta volna elhagyni és előbbre menni. Hans mester, hogy úgy mondjuk, tanulmányozta ezt az arczot, s a szájalmas részvétet, amelyet bensejében ezen arcz látása költött, bizonyos keserű szemrehányás váltotta föl koronkint, mert itt is, ezen világtalan lényben a balsors egyik áldozatát ismerte föl. Egy ünnepnapon, az isteni tisztelet végeztével, mikor a hívek mindnyájan már eltávoztak volt a templomból, Hans mester ott maradt a küszöbön s megszólítja a vak asszonyt.

— Mióta ül itt néne? kérdé.

— Bizony van vagy ötven esztendeje, ha nem több! Felelt amaz sóhajtvá. Hát nem ismer engem?

— Nem én. Minő sors hozta ide?

— Vaknak születtem. Soha nem láttam sem az eget, sem a földet. Gyerekségetől kezdve koldus voltam, s alamizsnából élek.

Hans mester szíve megmozdult.

— És el bírta viselni ezt a nagy csapást? kérdé halkan.

— El biz én, amint látja. Meg is öregedtem mellette. Nem panaszkodom Istennek, mert vannak jó emberek, akik nem hagynak elveszni. A jó Isten gondoskodott rólam.

— De hát mi reménysége volt az életben, hogy szomorú állapotát így el tudta viselni?

— Semmi egyéb, mint az, hogy Isten egyszer csak majd magához vesz.

— Semmi más?

— De furesán kérdez engemet! Szólt a szegény asszony felemelve fejét a beszélőhöz. Persze, hogy az. Nekem jó sorsom van, közel vagyok az Istenhez. Azt tudom és hiszem, hogy ha meghalok, Isten magához vesz; megmutatja nékem az ő fényes orcáját s megjutalmaz azokért, amiket itten érette elviseltem.

— Hiszi ezt?

— Hiszem, — ezért imádkozom mindennap.

Hans mester zsebébe nyult s néhány fillért adott a világtalan asszonynak. Azután nagyon komoly gondolatokba mélyedt. Haza ment. Mindenkinék feltűnt komoly szótalanúsága. De leginkább feltűnt Juliskának, aki nem is tűrhette sokáig Hans mester magaviseletét. Elővette csakhamar s fagatni kezdé bajáról. Hans mester nem mondott meg mindent, csak ennyit:

— Találtam valakit ebben a kicsiny városban, aki nálamnál sokkal szerencsétlenebb.

— No és azután? kérdé Juliska.

— Ez a szerencsétlen még is tud — hinni.

— Ez bántja önt?

— Nem bánt, — hanem fáj.

— Ugyan miért?

— Lealázva érzem magamat enmagam előtt. Szégyenlem magamat. Kár volt nekem a templomhoz közel jönnöm. Most már nyugtalan kezdek lenni.

— Ez jó jel. Lássá, én ennek csak örülni tudok. Most már látom, hogy közeledik az Istenhez.

Hans mester elnémult. Juliska nem érté meg szavait, nem fogta föl egészen azok mély értelmét. Annak az egyszerű embernek szívében már megkez-

dődött egy keserű harc. Az a harc, a fájdalmas nehéz küzdelem, amely a hitetlen ember lelkét felrázza, s amely megelőzi a megtérést.

V.

Az idő lassan eljárt. Hans mester ugyyszólván egészen tagja lett a Hatosi-családnak. Azon időtől kezdve, hogy Juliska befolyása elzüllött, vad kedélyét átváltoztatta, ő is közelebb simult a családhoz és az viszont ő hozzá. Nemesak Hatosiék családjában, hanem az egész városban lassankint tiszteletre, becsülésre tett szert, sőt daczára annak, hogy Hatosi házában és műhelyében csak mint vezérlegény szerepelt, még is mindenütt mesternek nevezték és tartották. A kis város, az ő tapintatos ügyes vezetése alatt, egész kis iparteleppe nőtte ki magát, — s hire egyre nőtt. Messze földről jöttek tanulni vágyó ifjak, s örültek, ha egyik-másik városi mesternél alkalmazást találtak. Valamennyinek hasznára és előnyére vala, ha elmondhatta, hogy X. városban is tanult s az ottani mesterek műhelyében dolgozott. Mindez látatlanul Hans mester műve volt. Az öreg Hatosi, bármennyire örömmel látta házában Hans mestert, mint igazságos és becsületes ember, nem egyszer fölemlítette Hans mester előtt, hogy talán jó volna, ha egészen maga kezére dolgoznék. Van mesterlevele, a városban becsülete, az iparostársak előtt tekintélye; csak egy szóba kerül és legott beveszik a czéhbe, mint felavatott mestert. De Hans mester minden ajánlatot kereken visszautasított. Ő teljesen meg van elégedve sorsával, ninesenek vágyai, reményei. Kijelenté, hogy amíg a Hatosi-családban helyet engednek számára, nem megyen el onnét. Azt pedig, hogy épen versenyt nyisson a családnak és pályatársainak, akik annyi szeretettel, jósággal fogadták körükbe, meg nem tenné soha. Ha erre kerülne a sor, ismét kezébe venné vándorbotját s menne világgá. Mikor Ágnes asszony gyöngéden figyelmezteté, hogy önállóságában a Hatosi család szíves örömmel segítendő akár pénzzel is, mert hiszen iparuk felvirágzását, a jóllétet nagy mérvben ugysis neki köszönik, s mindig hálásak lesznek iránta. Hans mester kijelenté, hogy erre ninesen szüksége. Van neki megtakarított pénze. Az majd jó lesz akkorra, ha rossz napok jönnének. Mert lehet várni ilyeneket is.

Időközben nagyon örvendetes esemény történt a Hatosi-családban. Márton megházasodott. Természetesen nem vett el mást, mint egy szintén módos városi takácsnak a leányát. Régóta igaz, tiszta vonzalommal viselte iránta, s csak az időt várta, amelyben viszonyai megengedik, hogy oltárhoz vezesse. Épen a mult őszen nyerte el mesteri levelét. Felavatása valóságos ünnep volt a városban. Jelen volt azon az egész városi elüljáróság, az összes tisztviselők. A polgármester a felavató ünnepélyen igen szép beszédet mondott; kiemelte beszédeben azt is, mennyit köszön a város a tisztas ipárnak, mennyire emelte annak jóllétét, jó hírnevét a becsületes munka, a kitaró szorgalom s midőn a tisztas czéh Mártont kebelébe fölvette, a városra róttá azon nemes kötelességet, hogy az ifju, derék munkást egyuttal polgárlevéllel megtisztelje. Márton egy napon kapta a várostól és a czéhtől a szép két okmányt, melyre annál inkább büszke lehet, mert az első szép szakismeretéről, a másik

polgártársainak megtisztelő bizalmáról tön tanuságot. Remeke valódi remek volt a maga nemében. Három napig vala kitéve közszemlére, hogy azután a fővárosnak kirakatait díszítse. Rögtön akadt volna rá vevő: de Márton, mint a régi iparos-mestereknél dicséretes szokásban volt, remekét nem bocsátá áruba; annak mindig a család birtokában kelle maradni. Ágnes asszony egész nap sirt örömeiben, Juliska pedig ujjongott. Csak a keményszívű Hans mester maradt nyugodt, komoly, sőt mintha valamely szomorú előérzet bántotta volna, az nap nem mutatta magát a család kebelén kívül. Mikor a farsang megérkezett, Márton oltárhoz vezette menyasszonyát. A násznagyi tisztet Hans mester viselte, — bármennyire szabadkozott is elejénte az ellen. Az esküvő napja volt egyuttal az a nap is, amelyen Hatosi Gáspár ünnepélyesen átadta fiának üzlétét. Ezentul a czég ezen feliratot viselte: »Hatosi Gáspár és fia.« — Az öreg Hatosi csak a nevént adta oda; a munka vezetése zentul egészen Mártont illette. A boldog örömteljes napot csak az az egy körülmény zavarta, hogy azon az ifjabb Hatosi László részt nem vehetett. Annak tanulmányait kelle folytatnia a külországokban. Hanem ha László részt nem is vehetett a családi ünnepben, egy meleg hangon irt levél pótolta távollétét. Az is jól esett mindnyájoknak.

Mikor a fiatal menyecskét a házhoz vitték, Hans mester egy szíveességet kért ki magának. Azt, hogy, ha Mártonnak fia születik, ő lehessen a keresztapja. Persze, hogy az ilyen dolog attól függ, aki a kis angyalokat a világra küldi, hanem azért szívesen megígérték ezt az örömet Hans mesternek.

És ez az ígélet teljesedésbe ment. Rügyet hajtott a szent szövetség s gyümölese lett egy mosolygó, picziny esecsémő, akinek első sirása örömdal vala az egész családban. Felvillanyozott mindenkit, de leginkább Hans mestert.

Mikor először karjaiba vette a kisdedet, ott az Isten házában, amelynek eddig csak küszöbét érintette, szíve ellágyult. Szemei megteltek könyekkel. Odasugá a mellette álló Juliskának:

— Oh! van Isten! Érezem!

(Folytatása köv.)

Filippo.

— Beszély. —

(Vége.)

Mig az altiszt a szerencsétlen Filippót megkötöztette s megparancsolta, hogy őt azonnal Turinba szállítsák, a kocsiban szivrepesztő jelenet folyt le. Theréza először ájultan rogyott össze, mert egy pillanat alatt világos lett előtte, hogy minő sors vár Filippóra; s midőn a lady és Ellimor fáradozásaira magához tért, a déli tájak lakóinál természetes élénkséggel kezdett az ő és völlegénye sorsán jajveszékeln. Kezdetben az ő szaggatott felkiáltásaiból éppen semmi értelmes szót nem voltak képesek a hölgyek megérteni, mig végre a sok ide-oda kérdezősködéseik folytán megtudták az egész dolgot. Theréza elbeszélte, hogy mennyire szereti Filippót s hogy azt, csakis szenvedélyes szerelme, melyet iránta szintén táplál, vitte oly — veszélybe, s végül azon helyzetbe, melyben most van. Ő, és senki más

ama rejtélyes csendőr, kiről annyit beszélnek, ki igaz, hogy ezen emberek közül többeket agyonlőtt, de azért mégis sokszortatöbb rablónak vette el életét. A csendőrökkel szemben csak védelmi állást foglalt el, mert ezek őt, miként, fájdalom, most megtörtént, elfogták és a legszigorubb fenytéknek, talán a biztos halálnak adták volna át. De máskülönbén soha sem bántott senkit, ellenkezőleg megvédte az utasokat, miként ezt a milady éppen tapasztalhatta. — De mit használ neki mind ez — végzé szavait a siránkozó leány — elhurezolják őt Turinba, ott a haditanács elé állítják, s azután agyonlövik! Oh! de ezt én nem élem tul, mert ha neki meg kell halnia, én is vele halok meg! — S amint ezeket mondá, haját kezdé tépni, s a két hölgy alig tudá őt visszatartani, hogy a kocsiból ki'ne ugorják, és magát a Pó hullmai közé vesse.

Végre mégis sikerült H. ladynek Therézát némileg megnyugtattani, s benne a remény egy sugarát felköltetni azon biztosítása által, hogy majd férjét, a hatalmas befolyású követet, reá fogja birni, hogy az a királynál a szegény Filippó mellett szót emeljen. — Völlegényed nekünk oly fontos szolgálatot tett — folytatá a lady — hogy férjem közbenjárását ez ügyben biztosan megígérhetem neked. Mert, hol lennénk most e pillanatban már én és leányom, az ő egyetlen gyermeke, kit oly forrón szeret, ha Filippó nem véd meg bennünket? A brigadier és emberei talán már csak holt testeinket találták volna meg és az álsendőr tette meg azt, mit a valódi rendőrség itt, ezen országban nem tesz soha, mert rendesen későn, már csak akkor érkezik a veszély helyére, midőn a baj megtörtént.

Ellimor k. a. is megígérte, hogy minden szóközi tehetségét oda fogja irányozni, hogy édes atyját a közbenjárásra bírja, hogy az egész befolyásával oda törekedjék, hogy Filippót a haláltól megmentse. Az ifju hölgy erősen hitte, hogy atyja tőle, az ő kedvenczétől, ezen kérelmét nem fogja visszautasítani.

Ezen vigasztalások Theréza heves kitöréseit legálább megszüntették, bár szemeinek könnyárját nem tudták megállítani, könnyei még akkor is bőven hullottak szemeiből, midőn a koci a követségi palota kapuján berobogott, és a követ kedves családját üdvözlé, s kit ezen későre nyult érkezés már komoly aggodalommal töltött el.

III.

A rejtélyes csendőr elfogatásának híre csakhamar elterjedt egész Turinban s a következő napokban csaknem erről beszéltek az emberek mind. Az azonnal megkezdett vizsgálat kideríté, hogy bár több csendőrt lőtt is agyon, de különös módon gyakorlott biztonsági szolgálatának vajmi számos család életét és vagyonát egyaránt köszönheti. Mivel az egész lakosság Filippó mellett volt, el lőn határozva, hogy egyenesen a királyhoz fordulnak kegyelemért: ezen irat alá, a legelső családok nevei voltak aláírva. Ellenben a katonaságnál a fogoly példás megbüntetése mellett szólt a bíróság, mert benne nem csak a szökevényt tekintette, hanem azon derék csendőrök gyilkosát is, kik esküjökhez hiven őt kézrekeríteni iparkodtak. A kérelmezőknek tudtul adatott tehát, hogy az igazságszolgáltatásnak szabad folyást kell en-

gedni, mert a súlyos vétség miatt, szigoru bűnhődés szolgálhat csak engesztelésül, s midőn a haditanács Filippo fölött pálezzát tört, az ítélet a legfőbb bíróság által is meg lön erősítve.

A dolog ezen kimenete általános részvétet, sőt szomorúságot okozott, és nyíltan rosszalák az angol követ magatartását ezen ügyben, kitől mégis megvárták volna, hogy a szerencsétlen fogoly érdekében lépéseket tegyen, mert hiszen igen le volt ennek kötelezve, mint-hogy Filipponak köszönhetette csak, hogy neje és leánya a rablók kezeiből kimenekültek. Azonban H. lord épen nem mutatott semmi szándékot a tőle várt közbenjárásra, s megjelenésében, most is, mint rendesen, angolos hidegséget és nyugalmat tanusított: semmiféle megjegyzést, melyet jelenlétében ez ügyre nézve tettek, nem látszék elérteni, inkább csak közeli elutazása felől Dél-Franciaország vidékeire beszélt; s hogy azután néhány havi szabadságra Angolhonba szándékozik menni. Az emberek kárhoztatták ezen angol önzést, s ha a rendőrség nem lett volna oly éber, a nép bizonyára tüntetett volna a követségi palota előtt, mit tenni Filippo kivégeztetése napján mégis elhatároztak.

Ezen napot azonban H. lord nem várta be, hanem a véres drámát megelőző éjjelen elhagyta Turint. Midőn reggel Filippot a vesztőhelyre akarák vezetni, annak börtönét üresen találák s bár az ajtó be volt téve, de nem volt bezárva. Hatalmas pártfogók szerezheték meg neki szabadságát, mert az egész fogházban sehoh sem volt látható a legesekélyebb erőszakosság nyoma, még az ablak is, melyen át menekülhetett volna, egészen sértetlen volt. A szökevény kézrekerítésére tett minden fáradság hiába való volt, mintha csak a föld nyelte volna el Filippot, nyom nélkül tűnt el. Hogy hova lehetett, csak akkor támadt némi fény sugar az emberek eszében, midőn Genuából hire jött, hogy H. lord kíséretében volt egy piemonti férfi is, ki utlevelében mint az uraság udvarmestere volt bejegyezve, s mint ilyen, Franciaországba hajózott anélkül, hogy a határon való átmenetnél föl lett volna tartóztatva.

Filippo sorsáról csak hosszú idő lefolyása után tudtak meg bizonyosat, midőn H. lord egy másik udvarhoz küldetett követül, és Theréza egy turini barátnőjének megírta, hogy H. lord birtokán, mely Armagh közelében fekszik, Irhonban igen boldogan él; férjének, ki ott a nagy kiterjedésű erdőség főfelügyelője, igen jó fizetése van.

Hogy a lord Filippo megszabadulását vesztegetés által eszközölte-e, avagy a bíróság hunyt-e szemet és a börtön ajtaja ama végzetes éjjelen szándékosan hagyatott-e nyitva, ezt még mai napig is titok fdi.

Rajkai Czeczilia.

TÁRCZA.

China első keresztény vértanuja magyar volt. *)

A chaldeai breviarium szerint sz. Tamás apostol hirdette Chinában az evangéliumot.

A keresztény idoszámítás első századaiban China több kitérésége tért a kereszténységre; egyebek közt Kuan Yun Tsong, ki a II. században élt.

A VII. és VIII. században a császári udvar a kereszténységet pártfogásába vette; az ott működött hittérítők a római kath. egyházhoz tartoztak.

A VIII. század végén (782-től fogva) az izlam elterjesztése folytán a Tigris és Eufrát medenczében élt nestorianusok az egyedüli keresztények levén, kik Chinával összeköttetésben állottak, a Chinában levő keresztény egyházak a szeleuciai nestorianus pátriárka hatósága alá estek. 980-ig e főpap küldött Chinába hittérítőket. Mondott évben utolszor küldött oda hat papot. E hat pap a kereszténységnek alig akadt nyomára.

A XIII. század vége felé Kublai khán mongol császár kérelmére X. Gergely pápa küldött Chinába hittérítőket, kik azonban rendeltetésök helyét el sem érték.

Utóbb (1305-ben) Montcorvin János sz. ferencz-rendi hittérítő kambalighi (pekingi) érsekké szenteltetett; négy püspökségnek volt metropolitája.

Azonban Montcorvin keresztény alkotásai s majdnem teljesen megsemmisültek, midőn Nyugat és szélső Kelet közt az összeköttetés megszakadt; a jeruzsálemi királyság megbukott, az izlam Keleten győzedelmeskedett s a Lamák sectája befolyását a mongol dynastia fejedelménél érvényesítette.

A XIV. század végén a kereszténység Chinában újra hirdettetett. Ugyanakkor kapta China első keresztény vértanuját.

*

Montcorvin művét megújította egy Escandel Málé nevű budai magyar szerzetes. Chinai missióját megelőzőleg a Sinai-hegyen remetéskedett.

A Sinai-hegy előtt tekintélyes kereskedelmi hajók fordultak meg, melyek a szélső Keletről mindenféle árukat hoztak. Egy olasz zarándok, ki 1384-ben a Sinai-hegy kolostorában megfordult, beszéli, hogy a hegy csucsaról számos vitorlát lehetett látni; e hajók Indiából jöttek.

Körülbelül ezen időben érzett magában a magyar remete hivatást az evangéliumot a szélső Keleten hirdetni. Valószínűleg egyik arab vagy abyssiniai hajóra szállt, melyek akkor Indiával közlekedtek.

Néhány évvel utóbb 1399. felé már Chinában volt, ahová tennasserimi kereskedőkkel ment.

A várost, ahol először működék, Cohiluzaa, vagyis a virágok mezejének hívták, mint erről Mendez Pinto portugál hajós értesít.

Cohiluzaa nem chinai név, hanem valószínűleg a város chinai nevének fordítása valamely maláji nyelvre.

Ezen város a mai Sa-Keu-Ing falu vidékén lehetett, husz napi utra Nankingtől.

*

Escandel Máté az evangélium hirdetését számos csodával erősítette meg; nevezetesen öt holtat támasztott föl.

Predikálásában különös súlyt fektetett arra, hogy az Üdvözítő anyjának szűz voltát hirdesse. 143 évvel halála után tanítványainak utódai mintegy hitvallásul tartották: »Krisztus Jézust a mindig Szűz Mária foganta, mint szűz szülte és mindig szűz maradt.«

Cohiluzában a bonzoknak roppant kolostoruk volt; e buddhaista szerzetesek többen voltak négyezernél. Feltékenyek levén a befolyásra, melyet a keresztény hittérítő nyert, csodáiról azt hirdették, hogy azok boszorkány-műveletek. Escan-

*) A »Missions Catholiques« f. é. jan. 29-ki számában közölt hasonczimú közlemény nyomán, mely Romanet du Caillaud a szélső kelet nagy ismerőjének tollából eredt.

del Mátyásnak több vitakozása volt velök s mindannyiszor legyőzte őket.

A bonzok hasonló vitakozások megújulásától tartván, a térítő ellen lázadást szítottak; a lakókat rá igyekeztek birmi, hogy Escandelt megöljék, különben az ég villámai fogják őket sújtani.

E népfölkelés első áldozata e szent hittérítő egyik tanítványa, egy szegény takács volt, kinél Escandel lakott és ki a kereszt-ségben János nevet nyert. A zavargók betörték a házba, megölték a takácsot, két vejét és egyik fiát, ki őt védelmezni akarta.

Escandel szembe szállott a támadókkal, szemökre lobbantotta gonoszágukat s a tömegnek hirdette az evangéliom igéit:

»Azon törvény Istenét, úgy monda, melyben üdvözülnetek kell, Krisztus Jézusnak hívják. Az égből leszállott a földre, hogy emberré legyen, s az emberekért halált szenvedett. A drága vér árával, melyet a bűnösökért a kereszt fáján ontott, Isten igazságának eleget tett, aki reá bizván az eget és földet, ígéré neki, hogy mindazok, kik az ő törvényének engedelmeskednek, azt nyilván vallják és tetteikkel bebizonyítják, üdvözülnek. Mind azon istenek, kiket a bonzok imádnak, hamisak, és nem egyebek, mint az ördög alakjai, melyeket ez a ti megosalattatástokra öltött.«

E beszéd dühvel tölté el a bonzokat. »Átkozottak, kiálták, kik nem hoznak fát és tüzet ezen ember megégetésére.«

Azonnal azon ház elé, hol Escandel Máté lakott, fát gyűjtöttek és azt meggyújtották. A tűz már magasra lobbant, midőn a szent férfi kezével a kereszt alakját képezé s imát mondott. Erre a tűz azonnal elaludt.

E csoda láttára a nép fölkiáltott: »Nincsen kétség, hogy ezen ember Istene nagyon hatalmas s az egész világ imádására méltó.« S ezzel a sokaság visszavonulni kezdett.

De a bonzok nem adták meg magukat. Egyikök, a főizgató, követ ragadott föl s azzal a hittérítőt megdobta. »Az éj kigyója, kiáltá, emészsze föl azokat, kik példámat nem követik.« Példáját követte a többi bonz, s az új szent István, Escandel Máté, közép alatt halt meg.

Testét a bonzok a Yun-Leang-Hó folyóba veték; de alig érinté a test a folyó felületét, a víz megszűnt folyni. E csoda ismétlődött öt napon át, míg a szentnek teste a víz medrében maradt.

E csoda láttára Cohiluzaa több lakója a ker. vallásra tért.

Escandel Máté Xifangu nevű kis faluban temettetett el, s bizonyára az ő sírját jelölé azon kökereszt, melyet Mendez Pinto ott 142 évvel utóbb, 1541-ben látott.

*

Kilenc napra a vértanu eltemetése után Cohiluzaabban nagy földrengés támadt. A lakók mind kimenekültek a mezőre, s ott sátrak alatt laktak, nem mervén visszatérni házaikba. E csapást az ég büntetésének tekintették. »Ezen idegen férfi vére, mondák, boszut követel a halálért, melyet a bonzok reá mértek, mert ő az igazságot hirdette.«

A bonzok, hogy befolyásukat visszanyerjék, körmenetet indítványoztak az éj istenének tiszteletére. »Elmennek, ugymondák, tért, parancsolja meg a földnek, hogy ne rengjen többé,« s fenyegették, hogy ha meg nem hallgatja őket, nem adnak neki többé alamizsnát.

A bonzok egyedül végezték a körmenetet. A város egyik világi lakója sem akarta őket követni, sem a városba visszatérni.

A következő éjjel, midőn a bonzok, mintegy 4000-en a templomban valának, hogy az éj istenének áldozzanak, 11 óra felé oly erős földrengés támadt, hogy a templomok, házak mind összedőltek. A bonzok az utolsóig elvesztek.

Aztán megnyitá a föld, melyből víz ömlött és az egész várost eltemette. Azon a helyen tó támadt, mely több mint 100 könyöknyi mélységgel birt.

Cohiluzaa nem emelkedett föl többé ezen csapás után. 142 évvel utóbb, midőn ott Mendez Pinto megfordult, még mindig romhalmaz volt; de más névvel birt: Finngonorsé-nek, azaz, az ég büntetésének nevezték.

Igy emlékezik meg a chinai első ker. vértanu haláláról Mendez Pinto »Voyages aduanteux« cz. műve 96-ik fejezetében. Ez a történet, teszi hozzá, föltalálható Chinában egy Toxefalem czinű könyvben.

1541-ben Mendez Pinto Cohiluzaa vidékén, a nagy csatorna mellett találkozott néhány keresztény családdal, melyek a Escandel által megtérítettek ivadékaival valának.

A XVI. század végén, midőn a jezsuiták vették át a missiót, azon vidéken még találtak keresztényeket.

Vajjon Escandel nyájának utódai valának-e? Többen azt tarták róluk, hogy idegen földről jöttek. Az is lehet, hogy a scytha eredetű alánok utódai, kik a mongolok után Chinába érkeztek, s talán ezektől származtak a Hakka-k, kik jelenleg oly érelyesen gyarmatosítják China délkeleti részét.

RÖVID HIREK.

* **A vallás és oktatásügyi miniszterium költségvetésének tárgyalása,** mint más években, most is nagyobb hullámokat vert föl az országgyűlésen. Az általános tárgyalást szombaton végezték be. Irányi és Ugron Gábor ismételték mondókáikat, melyeket évről-évre tőlük hallani szoktunk. Amaz sürgette a korlátlan vallásszabadságot és a polgári házasságot, Ugron pedig a kath. autonomia mellett szólalt föl, de úgy, hogy aki az ő beszédét hallotta vagy olvasta, ha őszinte katolikus, szinte fázik az oly autonomiától, aminőt ő óhajtana. Szidta püspökeinket, hogy mily nagyravágyók, mily hatalmasak, mily gazdagok. Hatalmukat meg kell törni, a vagyont kezökből kivenni és világiakra bizni: ilyen volna az Ugron-féle autonomia! — Mérsékeltén az ildom határai közt védelmezték az autonomiát Szilágyi Virgil és gr. Apponyi Albert. — Nem föltétlenül az autonomia ellen, hanem a minő valószínűleg az autonomia lenne oly elemekkel, minő Ugron Gábor, — beszélt a culturminiszter, majd Latino-vics Gábor, különösen pedig Roszival István, ki Ugron Gábort részletesen, közben élesen czáfolta. »Ugron urnak, mondá, sok mindenfélét sikerülhet elérni a világon, de azt az egyet soha sem fogja elérni, hogy megingassa azon rendületlen bizalmat, melylyel az alsó papság a maga püspökei iránt viseltetik.« És »ha ily modorban folytatja a kath. autonomia létrehozatalára irányzott törekvését, akkor az általa contemplált autonomia ellenei a higgadt és józanul gondolkodó világi katolikusok közt is szaporodni fognak.«

Hermann Ottó szokása szerint megeresztett oly dolgot, hogy »a vallás és iskola egymást kizárják.« De megelégedésünkre szolgál, hogy ily paradoxon nem maradt czáfolat nélkül, és pedig világi képviselő részéről, mert Hermann ellenében Gajáry Ödön jegyezte meg, miszerint jónak tartja, hogy a népoktatás súlypontja ma is a felekezetek kezében van.

A részletes tárgyalás hétfőn kezdődött, s valószínűleg csak néhány napot fog igénybe venni. — A főrendek elé a tárgy csak a hó vége felé kerül.

* **Megtérés.** Nagy-Vázsonból (Veszprém m.) értesülünk,

hogya Kozma Mária ref. vallású leány január 27-kén a kath. vallásra tért.

* **Plébános választás.** Budapest belvárosi részében f. h. 3-kán ejtetett meg a plébános-választás. Romeiser József belvárosi káplán megválasztott 159 szavazattal. Stieber Vincze kapott 54. Némethy Lajos 10 szavazatot. — Romeiser József 1839. évi augusztus 14-én Budapesten a belvárosban született. A gymnasiumot Budán, a theológiát Bécsben a Pazmaneumban végezte. Pappá 1862. évi szeptember 8-án szenteltetett. Mint káplán két éven át Nyerges-Ujfalun, szintén két évig Budán a Krisztinavárosban működött, 1866. óta pedig folyton belvárosi káplán volt. 15 év óta róm. kath. hittanár a budapesti két protestans főgymnasiumban és két év óta a magyar kir. állami felsőbb leányiskolában. Ezenkívül irodalmilag is működött s tudományos buvárlatai közben szerzett ismereteit, nemcsak az iskola körében, hanem több kül- s belföldi napilap- s folyóiratban közölt számos dolgozatai által iparkodott érvényesíteni. Az egyházi szónoklat terén kiválóbb sikert aratott s beszédeit a sajtó által is igen méltányolt munkában bocsájtotta közre. A román s bolgárországi katolikus missiók magyarországi ügynöke volt. Mint ilyen ott tartózkodó testvéreink, ugy vallási, mint nemzeti s neveltetése érdekében tett sikerdus fáradozásaiért pápai titkos kamarási czimmet lett kitüntetve.

* **A kormány legközelebb templomépítési sorsjegyeket fog kibocsátani.** A 800.000 darab 5 forintos sorsjegy kibocsátásával beszerzendő négy millió forint névértékű kölesön felvételének kettős célja van. Egyik cél az, hogy az ország műemlékeinek s jelesen első sorban a budavári koronázási templomnak, a vajda-hunyadi várnak, a kassai székesegyháznak, a bártfai templomnak helyreállítási költségei fedeztessenek, olykép, hogy a sorsjegykölcsönből befolyó összegeknek e célra rendelt része a központi állampénztár által kezelendő állandó alapot fog képezni, melynek csakis évi kamatjövédalma fog az ország műemlékeinek fentartására és restaurálására fordíthatni. Ezen sorsjegykölcsön tehát, a műemlékek fentartásáról szóló törvényben érintett műemléki alapnak megfelelő évi javadalommal ellátása által, a törvénynek végrehajtását fogja biztosítani, mert annak kellő érvényt szerezni — az e célra megkívántatott javadalom hiányában — eddig nem lehetett. A sorsjegy-kölcsön kibocsátásának második célját az képezi, hogy a befolyó összegekből egy része a budapesti lipótvárosi basilika építésére fordíttassék és ekként ezen templom építésének az ország ezeréves fennállási ünnepéjére leendő befejezése biztosíttassék.

* **Koronázási ereklye.** A bosnyák fojniczai zárdában egy értékes misemondó casula őriztetett, melynek középső részébe a Corvinok családi czimere Magyarország czimérével van hímézve. Ezen nagy műbecsrel és történeti jelentőséggel bíró casulát, melyet valószínűleg Corvin Mátyás magyar király adományozott volt Tomasevics Katalin bosnyák királynőnek, legközelebb ő császári és apostoli királyi felsége megvenni s legkegyelmesebben Magyarországnak ajándékozni méltóztatott, olyrendeltetéssel, hogy az örök időkre mindenkor a magyar királyok koronázásánál használtassék s a budai királyi várkapolnában őriztessék.

GAZDASÁGI JEGYZETEK.

— **A bor lehuzásakor való megzavarodásának oka** valószínűleg abban rejlik, hogy a bor már kis mértékben a barnulás által van megtámadva. Ajánlatos emiatt a bort gyengén megké-

nezni és vízahólyaggal vagy gelatinnal megtisztítani. A kénézés által az élenyíthető anyagok elroncsoltatnak, a tisztítás által pedig a zavarodást okozó anyagok semmisítetnek meg. A gyenge kénézéshez elég hektoliterenkint $\frac{1}{4}$ egész $\frac{1}{6}$ rész kénzalag, a vízahólyagból, ha hideg vízben oldatuk fel: 3—5, a gelatinból 10—15 g/l.

— **Mennyi bort termel Európa évenként?** Fran- hektoliter
ciaország öt évi átlag termése 32,874.225
Olaszország három évi átlag termése 21,615.000
Spanyolország évi átlag termése 22,000.000
Portugália » » » 4,000.000
Osztrák-Magyarország » » » 10,000.000
Német birodalom » » » 3,960.000
Svájc » » » 1,300.000
Európai Törökország és Cyprus » » » 2,600.000
Oroszország » » » 3,500.000
Görögország » » » 1,300.000
Románia » » » 700.000
Szerbia » » » 500.000
Európa tehát összesen 104 millió hektoliter bort termel évenként.

— **Meddig maradjon a vörös bor a törkölyön?** A vörös bort sokan sokkal tovább hagyják a törkölyön, mint kellene, mert azt hiszik, hogy annál erősebb és annál szebb színű lesz, minél tovább marad a törkölyön. Mi a célja a cefre erjesztésének? Nem más, mint hogy a szőlőszemek héjában levő festanyagból minél több menjen át a borba. A vörösbor festanyaga csak oly folyadékban oldható könnyen, a melyben sav mellett bizonyos mennyiségű alkohol is van, minél fogva a vörös bor csak akkor nyer határozott színt, midőn az erjedés már bizonyos fokot ért el, tehát bizonyos mennyiségű alkoholt tartalmaz. De ha a bort igen sokáig hagyjuk a törkölyön állni, ép az ellenkezőt érjük el, a mennyiben a bor színe piszkossá válik s a borban annyi csersav lesz, hogy az izét igen kellemetlenné teszi. A vörös bort tehát csak addig kell a törkölyön hagyni, a míg az erjedés a fent említett fokot el nem éri, azaz addig, a míg a folyadék hőmérséke, mely bizonyos fokig emelkedett, ismét alá nem kezd szállni; mihelyt alászáll, ideje, hogy a bor a törkölyről lefejtessek.

IRODALOM.

— A phylloxera hazánk szőlőszetét végelpusztulással fenyegeti; míg az 1884. évben még csak 280 község határában lett e vészes rovar konstatálva, addig 1885 év végéig már 400 községben ütötte fel fejét; ez szomorú jelenleg, mely idővel — s nem is oly rövid idő alatt — összes szőlőink elpusztulását vonja maga után. De szőlősgazdáink nem engedhetik és nem nézhetik tétlen szőlőik megsemmisülését; hanem meg kell ragadniok minden eszközt és módot, hogy a phylloxerával megküzdjenek vagy vele együtt élhessenek és hogy szőlőik jövédalma biztosíttassék. Ezen kérdés megoldásával hivatásszerűen foglalkozik a Kassán megjelenő „**Szőlőszeti, Borászati és Gazdasági lap**”, mint erről a legközelebb megjelent 2-ik szám tartalmából is meggyőződhetünk. Az első cikkben »A phylloxeralepett szőlők fenntartásáról« értekezik a szerkesztő; továbbá ugyan ő tőle találjuk e számban »A penészes borok javításáról« című igen gyakorlati cikket, végül közöltetik Bábónak a »Borok osztályozásáról« című igen figyelemre méltó közleménye. A mezőgazdasági rovat is jeles cikkeket tartalmaz. »Gyomok káros hatása és irtásáról« Tamásitól és »Vetőmagcsávázási kísérletek«

ezimű cikkek a legegyszerűbb gazdára nézve is igen tanulságosak és könnyen érthetők. Ezen lapot az olvasó figyelmébe és pártolásába ajánljuk. Előfizetési ára egész évre 4 forint, félre 2 forint. Szerkeszti és kiadja Maurer János Kassán (Maurer-udvar), hová az előfizetési pénzek, valamint mindennemű megkeresések intézendők.

— Vas Gereben összes munkáiból megjelent a 3—6 füzet. E jeles, korán elhunyt elsőrendű népirónk összes művei nyolc kötetben jelennek meg. Egy-egy kötet 6—7 füzetből áll. Egy füzet ára 25 kr. Hetenkint egy füzet jelenik meg. Az igen díszes kiadás illusztrált; a 8 kötetben legalább is 400 eredeti kép lesz. A megrendelések és előfizetések Méhner Vilmos kiadóhoz (Bpest, IV. papnövelde-utca, 8. sz.) küldendők.

Társulati Értesítő.

Adakozások

a Szent-László-Társulat részére.

	frt. kr.
Berczik Árpád miniszteri osztálytanácsos alapítványa	20 —
A »M. Állam« utján	1 —
Dr. Pauler Tivadar igazságügyi miniszter alapítványa	20 —
A »M. Állam« utján	3 —
Dr. Rudnyánszky Ferencz Bpest	— 72
Kuncz Adolf, esornai prépost alapítványa	50 —
Székesfehérvári egyházmegye	88 —
Besztercebányai egyházmegye	21 53
Egri főegyházmegye	111 —
Szepesi egyházmegye	111 64
Ürge László nagybajcsi plébános, 3 tagdíj	2 16
Matejka Vilmos plébános	1 —
A »M. Állam« utján	1 —
Kerepesi plébános	6 —
Rákospalotai plébános	1 —
Ujpesti plébános	1 —
Nagyvárad latin szert. egyházmegye	116 —
Nagyvárad latin szert. egyházmegye a csángók részére	11 —
Szathmári egyházmegye	111 —
Szatmári egyházmegye 3 drb ezüst huszas.	

	frt. kr.
Szabó Béla	1 85
Kalocsai főegyházmegye	328 —
Dr. Haynald Lajos, bibornok, kalocsai érsek	172 —
Kassai egyházmegye	117 —
Veszprémi egyházmegye	315 22
Veszprémi egyházmegye 1 drb II	
Esztergomi főegyházmegye	370 15
Simor János, bibornok, hercegprímás	100 —
Néhai Krizsanovszky József t. prépost-pléb. hagyománya	41 66
Győri egyházmegye	302 —
Pécsi egyházmegye	256 —
Néhai Smoczter Ign., vál. püspök hagyománya	20 —
Kiss Győző, Miskolcz	6 —
Néhai Grim Felix, volt szántovai plébános hagyománya	10 —

HIRDETÉSEK.

Mindenkinek szüksége

tudni, hogy mindennemű mű- és használati tárgyak szükséglete alkalmával hol kellessék tudakozódní s megrendelni, hogy pontos és solid kiszolgáltatásban részesüljünk. Az alólírott társaság képeket szállít kerettel vagy keret nélkül (katalogusok 400 képpel 20 kr bérmentve) olajfestményeket, életnagyságu arcképeket 6 forinttól kezdve, oltárképeket, szentkeresztúti képeket, társalada-képeket, védzentekeket; a király és a királyné, a trónörökös és a trónörökösne olajfestményü arcképeiket, szobrokat háromféle nagyságban 2, 3, 4 frttal, széles aranykerettel együtt. Ó felségeik mellszobrait 55 cmt. magas finoman bronzirozva 4 frt s feljebb. Zászlókat s zászlóképeket, templomi felszereléseket, fém egyházi szerek, hangszereket mindennemű orchestriónokat, aristonokat 15 frt 50 krral, hangjegyeket 55 krral, Symphoneteket 6 frt 50 krral, zeneműveket sat. Ismételőknak jelentékeny árkedvezmények.

Képes árjegyzékek ingyen és bérmentve.
Szt. Lukács műegylet,
(17—20) Bécs I. Brandstätte 3.

Meglepően ható külső szer

Rheuma és köszvénynél

ficzamodási és ütési daganatok, rheumatikus fejszakgatásoknál a

VÉDJEJEGY

REPARATOR.

A fővárosi kórházakban több száz kísérlet után, a »REPARATOR« oly kitünő, mondhatni oly meglepő hatásának bizonyult, hogy az az állandóan alkalmazott gyógyszerék sorába vetetett föl. A Szt.-Rókus kórházban többi között oly esetekben is tetetett a »Reparator«-ral kísérlet, melyeknél megelőzőleg hónapokon át minden ismert mód és szer hatástalannak bizonyult, míg végre a »Reparator« alkalmaztatván, általa 3—4 nap alatt tökéletes gyógyulás lett elérve. A Szt.-Rókus-kórház II. orvosi osztályán a »Reparator«-ral 135 esetben tetetett kísérlet, melyek közül 9 esetben javulás, 126 esetben teljes gyógyulás éretett el. Ezen egy pelda eléggé bizonyítja a »Reparator« rendkívüli hatását; ezért fölösleges a közönség köréből beérkezett bizonyítványokat nyilvánosságra hozni.

Egy nagy üveg ára 1 frt, kis üveg 50 kr. (21—30)

Főraktár: Budapest VIII., Kálvintér. »Magyar korona« ezimű gyógyszerár, honnan postai utánvétellel is rendelhető. Azonkívül az ország legtöbb gyógyszerárban kapható. — Mind-n vidéki gyógytárban raktáram van. Minden üveg fenti védjeggyel van ellátva, mire különösen figyelmet kérek fordítani.

KRIEGER GYÖRGY gyógyszerész, **Budapesten.**

Valódi villányi

vörös és fehér esemegek literje 25, 30, 35, 40, 50 kr. Minta-rendelvény 10 literes hordókban megrendelhető posta- vagy vas-pálya- utánvét mellett. Hordók gyári árában számíttatnak. Schönfeld József, Villány. (6—8)

Kiadja a Szent-István-Társulat (Lövész-utca 13-dik szám.) — Ideiglenes szerkesztő: Füssy Tamás.

Budapest, 1886. Nyomatott az Athenaeum r. társ. könyvnyomdájában. (Ferencziek-tere Athenaeum-épület.)